

Retningslinjer for regulering av fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk

Kolofon

Utførende institusjon (institusjonen er ansvarlig for innholdet i rapporten)

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Atle Kambestad, Anniken Gjertsen Skonhoft

M-nummer

År

Sidetall

Miljødirektoratets
kontraktnummer

2104

2021

20

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Forfatter(e)

Miljødirektoratet

Tittel

Retningslinjer for regulering av fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk

Sammendrag

Disse retningslinjene gir føringer for statsforvalterens arbeid med å fastsette forskrift om fiske ved utløpet av vassdrag med bestander av anadrome laksefisk (laks, sjøørret og sjørøye).
Retningslinjene inneholder en forskriftsmal som statsforvalteren kan bruke i dette arbeidet.

4 emneord

Anadrome laksefisk, fiske,
munningsfredningssoner, statsforvalteren

Forsidefoto

Innhold

1. Hjemmelsgrunnlag og myndighet	4
2. Nasjonale forskrifter	5
2.1 Forbud mot bruk av faststående redskap i 100-metersonen	5
2.2 Begrensninger på alt fiske i 100-metersonen	5
2.3 Begrensninger på stangfiske fra land og båt.....	6
2.4 Nedsenkingspåbud for garnredskap	6
3. Fylkesvis forskrift om fiske i munningsområdet	7
3.1 Begrepsbruk.....	7
3.2 Formål	7
3.3 Avklaring av reguleringsbehov	7
3.4 Avgrensning av munningsfredningssoner	8
3.5 Fiskeregler	9
3.5.1 Generelt	9
3.5.2 Fiskeregler i 100-metersonen	10
3.5.3 Fiskeregler i munningsfredningssonen	11
3.6 Særlig om regulering av fiske ved kraftverksutløp	12
4. Kunnskapsgrunnlaget	13
4.1 Rettslig forankring	13
4.2 Kunnskapsgrunnlaget.....	13
5. Merking.....	15
6. Forholdet til fiskereguleringene	16
7. Forskriftsmal	17
§ 1. Formål	17
§ 2. Virkeområde.....	17
§ 3. Fiske i 100-metersonen	17
§ 4. Munningsfredningssoner	17
§ 5. Fiskeregler i munningsfredningssoner.....	18
§ 6. Stans i fisket	18
§ 7. Fiskeforbud utenfor kraftverksutløp	18
§ 8. Dispensasjon.....	19
§ 9. Håndheving og sanksjoner.....	19
§ 10. Ikrafttreden	19

1. Hjemmelsgrunnlag og myndighet

Med hjemmel i lov 15. mai nr. 47 1992 om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven) § 40 kan statsforvalteren fastsette forskrift som forbyr eller regulerer utøvingen av alt fiske, herunder fiske etter saltvannsfiske, ved utløpet av vassdrag med bestander av anadrome laksefisk (laks, sjøørret og sjørøye):

§ 40.Regulering av alt fiske¹.

Departementet kan forby eller gi regler om utøvelsen av alt fiske, herunder saltvannsfiske, ved utløpet av vassdrag, i saltvannsstrøm, i sund og mellom elv og vann der det går anadrome laksefisk. Reguleringen skal ikke overstige 2 km fra munningen når ikke særlige forhold gjør det påkrevet. Det regulerte området skal avmerkes tydelig for statskassens regning.

Lovens forarbeider (Ot. prp. nr. 29 (1991-1992), del 3, kapittel VIII) sier blant annet følgende om bakgrunnen for bestemmelsen:

Munningsfredninger har vært og er et meget viktig virkemiddel for å verne om fiskebestander, særlig anadrome laksefisk. For å verne fisken og sikre gytebestanden er det helt nødvendig å etablere fredningssoner utenfor elvemunninger i sjø og vassdrag. Det er etablert fredningssoner utenfor nesten alle større vassdrag med anadrome laksefisk. (...) Forbudssonen skal ikke settes større enn nødvendig, og kan tidsbegrenses.

Lakse- og innlandsfiskloven § 40 gir forholdsvis vide rammer for hva som kan reguleres nærmere i forskrift. I tillegg til regulering av fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk, gir bestemmelsen hjemmel til å regulere fiske i saltvannsstrøm, i sund og mellom elv og vann der det går anadrome laksefisk. Disse retningslinjene dreier seg om regulering av fiske ved utløpet av vassdrag i sjøen.

Myndigheten til å fastsette forskrift etter lakse- og innlandsfiskloven § 40 er delegert til statsforvalteren iht. delegeringsvedtak av 27.november 1992. Disse retningslinjene gir føringer for statsforvalterens arbeid med å fastsette forskrift med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven § 40. For å lette etterlevelsen av, og oppsynet med, forskriften, er det viktig at forskriften er formulert på en utvetydig og klar måte. Retningslinjene inneholder en forskriftsmal som statsforvalteren bør bruke i arbeidet med å utforme forskriften. Statsforvalteren bør fastsette en felles forskrift for vassdrag i fylket.

---

¹ <https://lovdata.no/NL/lov/1992-05-15-47/§40>

2. Nasjonale forskrifter

Flere nasjonale forskrifter inneholder bestemmelser som allerede legger begrensninger på fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk. Statsforvalteren kan i forskrift med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven § 40, skjerpe inn, men ikke lempe på, nasjonale regler som gjelder ved utløpet av slike vassdrag. Nedenfor gis det en oversikt over de viktigste nasjonale bestemmelsene som gjelder.

2.1 Forbud mot bruk av faststående redskap i 100-metersonen

Forskrift 25. februar 2003 nr. 256 om oppgaveplikt og om redskaper som er tillatt benyttet ved fiske etter anadrome laksefisk § 12 inneholder et forbud mot å sette noen del av faststående redskap (kilenot, krokarn og lakseverp) nærmere enn 100 meter fra munningen av vassdrag med anadrome laksefisk. Dette forbudet gjelder alle vassdrag som "fører anadrome laksefisk", dvs. også vassdrag som ikke er oppført i vedlegg I eller II i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag.

Statsforvalteren bør utvide forbudet mot bruk av kilenot, krokarn og lakseverp til å gjelde i munningsfredningssoner.

2.2 Begrensninger på alt fiske i 100-metersonen

Etter forskrift 15. mars 2021 nr. 797 om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 3 er alt fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk forbudt i området som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø (elvemunningen) og ut i sjøen (100-metersonen). Unntatt fra dette er fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre fra land i den tida det er åpnet for fiske etter den aktuelle arten av anadrome laksefisk i vassdraget. Det kan også fiskes etter saltvannsfisk med stang og håndsnøre i den tida vassdraget er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk. Dette gjelder utenfor vassdrag som er oppført i vedlegg I eller II til forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag.

Fra 1.9.2020 ble § 2 andre ledd i forskrift 10. mai 2012 nr. 431 om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen opphevet:

I munningssoner (fredningssoner) som er fastsatt med hjemmel i lov om laksefisk og innlandsfisk § 40 på strekningen fra og med Rogaland til og med Sør-Trøndelag, samt i Trondheimsfjorden i Nord-Trøndelag, følger fisketiden for fiske etter anadrome laksefisk fra land og båt bestemmelsene for sjørret i det aktuelle vassdraget. I munningssoner som omfatter flere vassdrag følger fisketiden bestemmelsene for sjørret i det strengest regulerede vassdraget.

Statsforvalteren må vurdere om det er behov for å fastsette regler som kompenser for bortfallet av denne bestemmelsen.

2.3 Begrensninger på stangfiske fra land og båt

Etter forskrift 15. mars 2021 nr. 797 om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen er det – med unntak for i 100-metersonen - åpnet for fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre, fra land og båt, hele året. Det åpnes likevel ikke for slikt fiske

- a) fra land eller båt, i tidsrommet 1. mars til 30. april, i følgende områder:
  - i. Ryfylkefjordene i Rogaland innenfor en linje mellom Tungenes og Kårstø, unntatt Lysefjorden innenfor Lysefjordbrua og Skjoldafjorden nord for Borgøyna,
  - ii. Hardangerfjorden innenfor en linje mellom Bleiknes ved Husnes og til Ystadnes ved Ølve i Kvinnherad kommune,
  - iii. Møre og Romsdal, med unntak av Smøla,
- b) fra land eller båt, i tidsrommet 1. mars til 31. mai, i Trøndelag,
- c) fra båt, i tidsrommet 1. mars til 31. mai, i Nordland.

Det åpnes heller ikke for stangfiske etter sjørret fra land eller båt i fjordområdet Sundalsfjorden, Tingvollfjorden, Bergsøyfjorden og Batnfjorden innenfor E39 i Møre og Romsdal.

Statsforvalteren bør vurdere om det i munningsområdet skal legges ytterligere begrensninger på fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre om våren.

2.4 Nedsenkingspåbud for garnredskap

Forskrift 20. juni 2003 nr. 737 om nedsenking av garnredskap § 1 fastsetter at garn med maskevidde større enn 32 millimeter som brukes til fangst av saltvannsfisk, i perioden fra og med 1. mars til og med 30. september, skal senkes slik at hele fangstdelen står minst tre meter under havoverflata til enhver tid. Nedsenkingspåbudet gjelder generelt i sjøen, og dermed også ved utløpet av vassdrag. Nedsenkingspåbudet gjelder imidlertid ikke for yrkesfiskere.

Statsforvalteren kan, med hjemmel i forskrift 20. juni 2003 nr. 737 om nedsenking av garnredskap § 2, fastsette at nedsenkingspåbudet skal gjelde for garn uansett maskevidde, i hele eller deler av fylket. Slik forskrift vil også gjelde ved utløpet av vassdrag.

Med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven § 40 kan statsforvalteren innskjerpe nedsenkingspåbudet ytterligere ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk, f.eks. fastsette krav om at garn skal senkes lenger ned enn tre meter, eller påby nedsenking av andre redskaper enn garn, slik som ruser.

3. Fylkesvis forskrift om fiske i munningsområdet

3.1 Begrepsbruk

Med begrepene "100-metersone" og "munningsfredningsone" mener vi i disse retningslinjene:

100-metersone: sjøområde som strekker seg 100 meter fra grense elv-sjø (elvemunningen) og ut i sjøen utenfor vassdrag med anadrome laksefisk. Dette gjelder, for det første, utenfor vassdrag som er oppført i vedlegg I eller II til forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, og som er omfattet av de begrensninger på fiske i 100-metersonen som følger av denne forskriften. Begrepet 100-metersone omfatter også sjøområder utenfor øvrige vassdrag med anadrome laksefisk, hvor statsforvalteren har innført begrensninger på fiske gjennom fylkesvis forskrift.

Munningsfredningsone: sjøområde ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk som går fra ytre grense for 100-metersonen og til en ytre grense i sjøen, og hvor statsforvalteren har fastsatt bestemmelser om fisket gjennom fylkesvis forskrift. Dette vil typisk være en tilleggsbeskyttelse utenfor vassdrag som er oppført i vedlegg I eller II til forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag.

3.2 Formål

Formålet med å fastsette bestemmelser om fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk er å gi anadrome laksefisk (villfisk) nødvendig beskyttelse i et område av sjøen der fisken kan være særlig utsatt for overbeskatning. I munningsområdene oppholder anadrome laksefisk seg over lengre tid. Her kan de opptre i ansamlinger, blant annet i påvente av egnete forhold for oppvandring i vassdraget, eller for avlusing.

Fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre i sjø er en allemannsrett, mens fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag i hovedsak er en grunneierrett. Reguleringen av fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk skal ikke ha til hensikt å forskyve fangstmulighetene fra sjø til elv.

Formålet med reguleringen bør tydelig framgå av forskriften.

3.3 Avklaring av reguleringsbehov

Om statsforvalteren gjennom forskrift skal regulere fisket i munningsområdet må vurderes konkret for det enkelte vassdrag. Som hovedregel bør fisket reguleres når det er *hensiktsmessig*. Denne vurderingen bør gjøres uavhengig av nåværende bestandssituasjon i det aktuelle vassdraget. Om det er hensiktsmessig, beror på særlig to forhold:

1. Om nasjonale begrensninger på fiske som gjelder i 100-metersonen gir tilstrekkelig beskyttelse for bestander av anadrome laksefisk i det aktuelle vassdraget.

Utenfor vassdrag med viktige eller spesielt hensynskrevende bestander, for eksempel bestander som er særlig sårbare for overbeskatning, vil det ofte være behov for en munningsfredningssone.

Vassdrag med anadrome laksefisk som ikke er oppført i vedlegg I eller II til forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, er ikke omfattet av denne forskriftens begrensninger på fiske i 100-metersonen. Disse vassdragene er ikke åpnet for fiske, og har ofte bestander som er naturlig fåtallige og sårbare for overbeskatning. Også utenfor slike vassdrag kan det være behov for å regulere fisket.

2. Om de geografiske/topografiske forhold tilsier at det er hensiktsmessig med en munningsfredningssone.

Utenfor vassdrag som renner ut i åpne, vide fjorder eller havområder, og som har bestander som ikke er spesielt hensynskrevende, er det ikke nødvendigvis behov for beskyttelse utover de begrensningene på fiske som allerede gjelder i 100-metersonen. Utenfor vassdrag som munner ut i smale fjordområder, eller der det er trange sund, poller eller tidevannsstrømmer i nærheten av vassdraget, vil det som hovedregel være behov for munningsfredningssoner. Geografiske/topografiske forhold spiller også inn ved avgjørelsen av hvor stor munningsfredningssonen bør være (se mer om avgrensning av sonen nedenfor).

Utenfor nasjonale laksevassdrag, hvor laksen skal gis en særskilt beskyttelse, bør det som hovedregel fastsettes en munningsfredningssone med en utstrekning på minst én km.

Når det er foretatt en vurdering av at et vassdrag bør ha en munningsfredningssone, må statsforvalteren ta stilling til hvordan sonen skal avgrenses og hvilke fiskeregler som skal gjelde i den sonen. Dette behandles nedenfor.

3.4 Avgrensning av munningsfredningssoner

Munningsfredningssonens avgrensning skal fastsettes særskilt for det enkelte vassdrag. I forskriften må det tydelig framgå utenfor hvilke vassdrag det er fastsatt egne munningsfredningssoner, og hvordan disse er avgrenset. Forskriften bør inneholde en tabellarisk oversikt, med følgende kolonner: kommune, vassdrag, vassdragsnummer, soneforklaring, koordinatfestet yttergrense og lengde i meter. Hele munningsfredningssonens avgrensning ut i sjø regnes fra ytre grense for 100-metersonen og til en ytre grense i sjøen, eventuelt til sidene. Avgrensningen av ytre grense i sjø skal oppgis med *minimum* to koordinatfestede punkter, som det kan trekkes en rett linje mellom. Punktene skal angis slik: koordinat nord, koordinat øst, koordinatsystem (EPSG-kode). Eksempel: Punkt A (6778590,77092), punkt B (6777426,76026), ETRS89 sone 33 (25833). Dersom det er behov, oppgis flere punkter for å definere avgrensningen.

Munningsfredningssonen skal ikke gå lenger ut i sjøen enn to km fra grense elv-sjø² (elvemunningen), med mindre særlige forhold gjør det påkrevd. Munningsfredningssonen skal ha den utstrekning og plassering som er nødvendig for å ivareta formålet med sonen, som er å beskytte bestander av anadrome laksefisk mot risiko for overbeskatning.

Som hovedregel bør sonens avgrensning fastsettes uavhengig av bestandssituasjonen i det aktuelle vassdraget. Hvilken form og utstrekning sonen skal ha, bestemmes ut fra blant annet topografiske/geografiske forhold utenfor vassdraget (se forrige kapittel) samt kunnskap om fiskens vandringsveier og oppholdssteder. Alle bestander av anadrome laksefisk i vassdraget skal hensyntas ved avgrensningen. Det kan også være aktuelt å legge vekt på fisketrykket i det aktuelle sjøområdet.

Utenfor vassdrag med anadrome laksefisk som ikke er oppført i vedlegg I eller II til forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, og hvor det er vurdert at det er behov for ekstra beskyttelse mot overbeskatning, vil det i de fleste tilfeller være tilstrekkelig å regulere fisket i området som strekker seg 100 meter fra elvemunningen og ut i sjøen.

Forhold som kan tilsi at sonen gis en utstrekning som overstiger to km fra munningen kan være at vassdraget har utløp i en lang, smal fjord, eller i store områder med brakkvann, der overgangen mellom elv og sjø er uklar. Det kan for eksempel være aktuelt og hensiktsmessig å innlemme et helt sund eller saltvannsstrøm i munningsfredningssonen, også der disse er mer enn to km fra munningen, dersom dette er spesielt trange farvann fisken må passere, og hvor særlig bruk av faststående redskaper, garnredskaper mv. medfører risiko for at bestandene blir overbeskattet. Et eksempel på dette er sundet mellom Bolstadfjorden og Sørfjorden i Hordaland, som utgjør en del av vandringsruta til fisken fra Vossovassdraget. Fordi laksen er særlig utsatt for beskatning i dette området, går munningsfredningssonen 14 km ut fra elvemunningen.

For vassdrag som munner ut i samme eller tilstøtende sjøområder, kan det være hensiktsmessig å fastsette en felles munningsfredningssone, såfremt sonens utstrekning ikke går lenger enn det som er nødvendig for å beskytte bestandene av anadrome laksefisk. Dette kan innebære at sonen totalt sett blir større enn to km i utstrekning.

3.5 Fiskeregler

3.5.1 Generelt

Ved utløpet av vassdrag med bestander av anadrome laksefisk har statsforvalteren myndighet til å nedlegge forbud mot, eller gi nærmere regler om, utøving av alt fiske, også

---

² Se Miljødirektoratets veileder om fastsetting av grense elv-sjø:
<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arter-og-naturtyper/forvalte-fisk/fastsette-grense-mellom-elv-og-sjo/>

fiske etter saltvannsfiske samt krepsdyr og bløtdyr³. Dette omfatter regler om blant annet fisketid, redskapsbruk og bruk av båt under fiske.

Reglene som fastsettes skal i utgangspunktet ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å beskytte anadrome laksefisk mot risiko for overbeskatning. Dersom hensynet til å kunne drive et effektivt oppsyn tilsier at man har generelle fiskeforbud i visse områder eller til visse tider, kan dette være tilstrekkelig grunn, selv om det innebærer regulering av fiske som normalt ikke skal beskatte anadrome laksefisk.

Reglene bør som utgangspunkt fastsettes uavhengig av bestandssituasjonen, og være mest mulig enhetlig innad i fylket. Dette gjør det enklere å forstå, etterleve og håndheve reglene. Utenfor vassdrag med bestander som er vurdert til å ha behov for særlig beskyttelse, for eksempel bestander som er spesielt sårbare for overbeskatning, kan det imidlertid være behov for særskilte bestemmelser av varig eller midlertidig art.

Forskriften bør i utgangspunktet forby alt fiske i munningsfredningssonen, og uttrykkelig si hva slags fiske som tillates.

3.5.2 Fiskeregler i 100-metersonen

Anadrome laksefisk har særlig behov for beskyttelse i nærområdet til utløpet av vassdraget. I 100-metersonen bør statsforvalteren vurdere – med grunnlag i hensyn som nevnt i kapittel 3.2 til 3.4 - om det er behov for å styrke beskyttelsen av anadrome laksefisk utover det som følger av nasjonale forskrifter. Bestemmelser statsforvalteren fastsetter i 100-metersonen kan uansett ikke være mindre strenge enn det som følger av nasjonale forskrifter.

Utenfor vassdrag som ikke er oppført i vedlegg I eller II til forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, kan det være behov for å innføre begrensninger på fiske i området som strekker seg 100 meter fra munningen og ut i sjøen. Som påpekt ovenfor, er disse vassdragene ikke åpnet for fiske, og de har ofte bestander som er naturlig fåtallige, og som derfor er sårbare for overbeskatning. Det er allerede er helårig forbud mot fiske etter anadrome laksefisk med kilenot, krokarn og lakseverp nærmere enn 100 meter fra munningen utenfor alle vassdrag som fører anadrome laksefisk, se kapittel 2.1.

Statsforvalteren bør i tillegg innføre forbud mot fiske etter saltvannsfiske med faststående redskap (garn, ruser mv.) i 100-metersonen utenfor disse vassdragene. I tillegg kan det vurderes om det er behov for å forby stangfiske fra båt og eventuelt land, men dette kan totalt sett bli et for stort og unødvendig inngrep i allmenhetens mulighet for fritidsfiske dersom det gjøres utenfor alle disse mindre vassdragene. Utenfor små bekker, hvor det

---

³ Lakse- og innlandsfiskeloven § 40 hjemler regulering av utøvelsen av "saltvannsfiske". Da lakse- og innlandsfiskeloven ble vedtatt, ble fiske i sjøen, unntatt etter anadrome laksefisk, regulert under lov om saltvannsfiske mv. I denne lovs § 2 sto det: *Denne lov gjelder for fiske i sjøen med unntak av fiske etter anadrome laksefisk. Med fisk forstås her også pigghuder og skall- og bløtdyr (krepser og skjell).*

bare er sporadisk gyting av anadrome laksefisk og hvor det er svært tørt om sommeren, bør det ikke innføres begrensninger på fiske.

3.5.3 Fiskeregler i munningsfredningssonen

I munningsfredningssoner, utenfor 100-metersonen, bør det i utgangspunktet åpnes for fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk med stang og håndsnøre fra land og båt hele året. Dersom dette medfører risiko for overbeskatning av anadrome laksefisk, bør det vurderes begrensninger, for eksempel redusert fisketid for dorgefiske (fiske med stang og håndsnøre fra båt i bevegelse). Blant annet av hensyn til å kunne drive et effektivt oppsyn, bør dorgefiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk reguleres likt.

Det kan også være aktuelt å legge begrensninger på fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre fra land om våren, utover de restriksjonene som er fastsatt i nasjonal forskrift.

Det bør ikke åpnes for fiske etter anadrome laksefisk med kilenot, lakseverp og krokgarn i munningsfredningssonene.

I tillegg til stangfiske etter saltvannsfisk, bør det i utgangspunktet åpnes for fiske etter saltvannsfisk med andre redskaper i munningsfredningssonen. Hvilket fiske det skal åpnes for, og under hvilke betingelser, vil kunne avhenge av lokale fisketradisjoner, fisketrykk og andre forhold. Det kan for eksempel være aktuelt å åpne for:

- Fiske med teiner, ruser, line og garn som er senket slik at hele fangstdelen til enhver tid står minst fem meter under havoverflata, hele året. Nær vassdragene er vanligvis brakvannslaget tykkere og det forekommer ofte større ansamlinger av anadrom laksefisk i disse områdene. I mange tilfeller vil det derfor være behov for et slikt utvidet nedsenkingspåbud ved utløpet av vassdrag. For garnredskaper bør nedsenkingspåbudet gjelde for alle maskevidder.
- Fiske med not, snurrevad og trål i en avstand av 500 meter fra grense elv-sjø, når redskaper blir satt av manntallsførte yrkesfiskere fra merkeregistrerte fartøy. Som et alternativ til avstandsbegrensning kan det vurderes om det heller skal legges begrensninger på bruk av lys under notfiske.

Restriksjoner på fiske i munningsfredningssonen kan gjelde hele eller deler av året. Erfaringer tyder på at det vanligvis finnes en del vill, anadrom laksefisk i sjøen hele året, noe som taler for helårlige regler. Dette gjør også etterlevelse og håndheving av reglene enklere.

Forskriften bør inneholde en adgang for statsforvalteren til å gi dispensasjon dersom særskilte forhold tilsier det, og dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjøørret og sjørøye. Dispensasjon gis som enkeltvedtak som er rettet

mot en eller flere bestemte personer. Det kan ikke åpnes for dispensasjon fra bestemmelser i nasjonale forskrifter, f.eks. forbudet mot fiske med faststående redskap i 100-metersonen.

Forskriften bør, av pedagogiske grunner, inneholde en bestemmelse om at statsforvalteren kan stanse fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk med øyeblikkelig virkning dersom fortsatt fiske ved utløpet av vassdraget kan medføre risiko for at bestandene blir overbeskattet, og det er behov for å reagere raskt. Et eksempel på dette kan være at lav vannføring i et vassdrag gjør at anadrome laksefisk blir gående ved utløpet av vassdraget over lengre tid, og ikke kommer seg opp i vassdraget. Det kan også være aktuelt å stanse fiske, f.eks. dorgefiske, i munningsfredningssonen dersom elveeierlag stenger fisket i vassdraget som en oppfølging av midtsesongevaluering med forhåndsavtalte tiltak. Stans i fisket fastsettes i forskrifts form, med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven § 40, og kan gjøres uten forutgående høring, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd.

3.6 Særlig om regulering av fiske ved kraftverksutløp

Lakse- og innlandsfiskloven § 40 gir hjemmel til å regulere fiske ved utløpet av "vassdrag". Begrepet vassdrag er i lakse- og innlandsfiskloven § 5 bokstav c) definert som "innsjø, vann, tjern, elv, elvearm, bekk, kanal og kunstige dammer". I forarbeidene til loven sies det at "kanal" er tatt med fordi en lang rekke kraftverk har utløp i form av en kanal som går direkte i sjøen, og at slike kanaler kan anadrome laksefisk søke til, noen steder i store mengder. Det presiseres at kanaler som bare inneholder saltvann, faller utenfor definisjonen av vassdrag, jf. Ot. prp.nr. 29 (1991-92), side 45-46. Dette betyr at lakse- og innlandsfiskloven § 40 også gir statsforvalteren adgang til å regulere fiske ved kraftverksutløp.

Ligger kraftverksutløpet innenfor en 100-metersone eller munningsfredningszone, vil naturlig nok reglene som gjelder i sonen også gjelde ved kraftverksutløpet, og i mange tilfeller gi tilstrekkelig beskyttelse av anadrome laksefisk. Ved kraftverksutløp som ligger utenfor slike soner, må det foretas en konkret vurdering av om det er behov for særlig regulering av hensyn til anadrome laksefisk (villfisk).

Dersom det er en reell risiko for at fiske ved et kraftverksutløp kan gi overbeskatning, bør statsforvalteren vurdere å innføre særlige begrensninger på fiske der. Denne reguleringen skal imidlertid ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å beskytte anadrome laksefisk mot risiko for overbeskatning, eller for å sikre fiskeproduksjonen i vassdraget. Normalt vil det kun være behov for små soner, som går 50 til 100 meter fra kraftverket og ut i sjøen. I dette området bør det innføres forbud mot alt fiske. Fiske etter anadrome laksefisk med stang og håndsnøre i sjø – også ved kraftverksutløp – er en allemannsrett, og skal ikke reguleres med formål å øke fangstene i vassdraget.

4. Kunnskapsgrunnlaget

4.1 Rettslig forankring

Det følger av naturmangfoldloven § 8 at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. I tillegg til vitenskapelig kunnskap, skal det legges vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av, og samspill med, naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet. Nedenfor er det redegjort nærmere for noe av kunnskapsgrunnlaget som benyttes ved reguleringen av fiske etter anadrome laksefisk.

Det følger av naturmangfoldloven § 9 (føre var-prinsippet) at "foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak". Denne handleplikten for myndighetene utløses ved risiko for "alvorlig eller irreversibel skade", som omfatter skaderisiko knyttet til bl.a. truet eller sårbar natur, og der skade vil gjøre det vesentlig vanskeligere å nå forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5. Dette betyr at mangel på sikker kunnskap om bl.a. bestandsstatus og effekter av beskatning/høsting, ikke skal brukes som begrunnelse for å unnlate eller utsette en beslutning om å begrense fiske, hvis fravær av et slikt tiltak medfører en reell risiko for at små eller sårbare bestander blir overbeskattet. En bestand regnes som overbeskattet dersom den ikke når gytebestandsmålet og bestanden beskattes. Det skal mindre til før overbeskatning av små og sårbare bestander medfører risiko for alvorlig eller irreversibel skade. Dette betyr at handleplikten etter naturmangfoldloven § 9 utløses tidligere når det er risiko for at små eller sårbare bestander blir overbeskattet, enn større bestander.

Bruken av føre var-prinsippet må være i samsvar med alminnelig forvaltningsrett, dvs. den alminnelige utredningsplikten gjelder, det skal ikke tas utenforliggende hensyn, og avgjørelsen skal ikke være vilkårlig, sterkt urimelig eller et utslag av urimelig forskjellsbehandling, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009), side 104.

4.2 Kunnskapsgrunnlaget

Det sentrale kunnskapsgrunnlaget for reguleringen av fiske etter anadrome laksefisk er Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) sine beskatningsråd og statusrapporter for norske laksebestander, og klassifisering av tilstanden til 430 sjørrretbestander. I tillegg benyttes fangststatistikk og kunnskap som er innhentet gjennom lokale fiskeundersøkelser samt lokal kunnskap.

For de rundt 200 laksebestandene som VRL årlig vurderer beskatning, oppnåelse av gytebestandsmål og forvaltningsmål for, vurderes kunnskapen om bestandstilstand og påvirkningsfaktorer å være god. For de resterende bestandene – omlag 240, i hovedsak,

små og dermed sårbare bestander - er ikke kunnskapen like god. For disse laksebestandene har VRL brukt en forenklet klassifisering av tilstanden som grunnlag for beskatningsrådene. VRL har også klassifisert sjørretbestander etter tilstand og påvirkning i 430 norske vassdrag hvor laksebestanden allerede er vurdert. For sjørøyebestanden foreligger det ikke en aggregert sammenstilling av kunnskapsgrunnlaget, men i flere vassdrag er det gjort bestandsundersøkelser.

Der kunnskapsgrunnlaget om bestandsstatus er mangelfullt, og det er usikkert om høsting vil kunne foregå innenfor sikre biologiske rammer, skal miljøforvaltningen, på bakgrunn av føre var-prinsippet, være varsom med å tillate høsting der dette kan medføre en reell risiko for at små eller sårbare bestander blir overbeskattet.

5. Merking

For å lette etterlevelsen av, og oppsynet med, reglene i munningsområdet, er det viktig at munningsfredningssoner blir tydelig merket i terrenget. Kravet om merking følger av lakse- og innlandsfiskloven § 40. Statsforvalteren har ansvar for at munningsfredningssonene blir skiltet, og skal melde inn behov til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet skaffer skilt og dekker utgiftene til oppsetting. Skilt bør som hovedregel settes opp ved munningsfredningssonens yttergrense.

Statsforvalteren bør også vurdere om det er behov for informasjonsskilt om reglene på aktuelle plasser for fiskere, som offentlige kaier, elveoser, på etablerte informasjonstavler, ved butikker og lignende.

Det følger av lakse- og innlandsfiskloven § 15 at privat grunn kan tas i bruk til merking av munningsfredningssoner. Grunneier bør imidlertid informeres før det blir satt opp skilt.

På sikt vil kartfestede munningsfredningssoner bli gjort tilgjengelig i en nasjonal, digital innsynsløsning. Statsforvalteren skal melde inn koordinater for munningsfredningssonenes yttergrenser til Miljødirektoratet.

6. Forholdet til fiskereguleringene

Miljødirektoratet gir nærmere bestemmelser om hvor det skal åpnes for fiske i sjø og vassdrag, fisketider og eventuelle kvotebestemmelser, innenfor rammene fastsatt av Klima- og miljødepartementet i forskrift 20. juni 2003 nr. 736 om åpning for fiske etter anadrome laksefisk. For å skape god sammenheng i regelverket, bør statsforvalteren vurdere behovet for endringer av bestemmelser om utøving av fiske ved utløpet av vassdrag i forbindelse med hovedrevisjon av fiskereguleringene, som normalt skjer hvert 4.-5. år. De overordnede målsettingene og rammene for reguleringen av fisket etter anadrome laksefisk framgår av Miljødirektoratets retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk⁴.

For å skape mest mulig forutberegnelighet for publikum, og for å lette håndhevingen av regelverket, bør statsforvalteren bare åpne for helt nødvendig endringer av regelverket for fiske i munningsområdet i perioden mellom hovedrevisjoner av fiskebestemmelsene. Som helt nødvendige endringer regnes:

- Behov for å redusere beskatningen grunnet vesentlig lavere innsig enn forutsatt ved innføring av gjeldende fiskebestemmelser.
- Behov for justeringer grunnet ny kunnskap om bestandssituasjonen som viser at gjeldende bestemmelser er fastsatt på feil grunnlag (feil i kunnskapsgrunnlaget).
- Behov for justeringer som følge av at det åpnes for fiske i vassdrag og tilgrensende sjøområder etter behandling mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, når vassdraget har blitt friskmeldt av Mattilsynet/Mattilsynet har godkjent fisket, og bestandssituasjonen og andre forhold tilsier at fisket kan åpnes.
- Behov for ytterligere restriksjoner dersom det dukker opp en ny type fiske eller økt utøvelse av kjente fiskemetoder som gir risiko for overbeskatning av anadrome laksefisk.

De nevnte forhold vil i mange tilfelle også utløse behov for endringer i fiskebestemmelsene for sjø og vassdrag. Statsforvalteren har ansvar for å vurdere og videresende forslag til nødvendige endringer i fiskebestemmelsene i eget fylke til Miljødirektoratet.

Statsforvalteren bør samtidig vurdere om det er behov for endringer i reguleringen i munningsområdet. Eventuelle endringer i munningsområdet bør fastsettes etter at Miljødirektoratet har vurdert om det er behov for endringer i fiskebestemmelsene.

---

⁴ Miljødirektoratets retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk fra 2021:

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/dokumenter/fisk/retningslinjer-for-regulering-av-fiske-etter-anadrome-laksefisk-fra-2021.pdf>

7. Forskriftsmal

Forskrift om fiske ved utløp av vassdrag med anadrome laksefisk i [X] fylke⁵

Hjemmel: Fastsatt av Statsforvalteren i [X] den X.X.2021 med hjemmel i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. § 40, jf. delegeringsvedtak 27. november 1992 nr. 864.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å gi anadrome laksefisk nødvendig beskyttelse mot risiko for overbeskatning ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk i [X] fylke.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk, krepsdyr og bløtdyr (heretter saltvannsfisk) i områder som angitt i [§§ 3,4 og 7] i [X] fylke.

Denne forskriften kommer i tillegg til øvrige forskrifter fastsatt med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven.

§ 3. Fiske i 100-metersonen

Utenfor vassdrag med bestander av anadrome laksefisk som ikke er oppført i vedlegg I eller II til forskrift 15. mars 2021 nr. 797 om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, er fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk med faststående redskaper forbudt i området som strekker seg fra elvemunningen og 100 meter ut i sjøen (100-metersonen). (I tillegg er fiske med stang og håndsnøre fra (land og) båt (i bevegelse) forbudt utenfor følgende vassdrag: [*navn på vassdrag*]).

I 100-metersonen ved utløpet av vassdrag som er oppført i vedlegg I eller II til forskrift 15. mars 2021 nr. 797 om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen gjelder de begrensningene på fiske som følger av denne forskriften.

§ 4. Munningsfredningssoner

Alternativ 1: Ved utløpet av følgende vassdrag med bestander av anadrome laksefisk er det fastsatt munningsfredningssoner som går fra ytre grense for 100-metersonen og til en ytre grense i sjøen:

Kommune	Vassdrag og vassdragsnummer	Soneforklaring	Koordinatfestet yttergrense	Lengde
---------	-----------------------------	----------------	-----------------------------	--------

⁵ Dersom bestemmelsene om fiske i munningsområdet skal inngå i en forskrift som også regulerer andre forhold knyttet til fiske etter anadrome laksefisk, kan disse bestemmelsene inngå i et kapittel om fiske ved utløpet av vassdrag med anadrome laksefisk.

Alternativ 2: Ved utløpet av vassdrag med bestander av anadrome laksefisk som er nevnt i vedlegget⁶ til denne forskriften er det fastsatt munningsfredningssoner. Grensene går fra ytre grense for 100-metersonen og til en ytre grense i sjøen.

§ 5. Fiskeregler i munningsfredningssoner

I munningsfredningssoner er alt fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk forbudt, med følgende unntak⁷:

- Fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk med stang og håndsnøre fra land, is og båt. (Dette gjelder likevel ikke fiske (fra båt i bevegelse) i munningsfredningssonen utenfor følgende i vassdrag⁸: [*navn på vassdrag*].)⁹
- Fiske etter saltvannsfisk med line, teiner, ruser og garn uansett maskevidde, som er senket slik at hele fangstdelen til enhver tid står minst fem meter under havoverflata.
- Fiske etter saltvannsfisk med not, snurrevad og trål i en avstand av (500) meter fra grense elv-sjø (elvemunningen), når redskapen blir satt under utøving av yrkesfiske, av fiskere som er oppført i fiskermanntallet, fra fartøy som er registrert i merkeregisteret for norske fartøyer, jf. lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven).

§ 6. Stans i fisket

Statsforvalteren kan stanse fisket i 100-metersoner og munningsfredningssoner med øyeblikkelig virkning dersom det er nødvendig av hensyn til å beskytte bestander av anadrome laksefisk mot risiko for overbeskatning.

§ 7. Fiskeforbud utenfor kraftverksutløp

Utenfor følgende kraftverk er alt fiske etter anadrome laksefisk og saltvannsfisk forbudt i området som strekker seg (50) meter fra kraftverksutløpet og ut i sjøen:

Kommune	Navn på kraftverk	Soneforklaring	Koordinatfestet yttergrense	Lengde
---------	-------------------	----------------	-----------------------------	--------

⁶ Vedlegget kan kalles "Vedlegg: Munningsfredningssoner utenfor vassdrag med bestander av anadrome laksefisk i [X] fylke". I vedlegget brukes samme tabell som i § 4.

⁷ Dette er et utgangspunkt som må tilpasses etter behov.

⁸ Dersom begrensningene på stangfiske fastsatt i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen § 2 gjelder i de aktuelle munningsfredningssonene, kan dette innarbeides som unntak i bestemmelsen her.

⁹ Dersom det er behov for mer detaljerte særregler for enkelte munningsfredningssoner, kan det være hensiktsmessig å lage egne bestemmelser for disse.

§ 8. Dispensasjon

Statsforvalteren kan, etter søknad, gjøre unntak fra [§§ 3, 5, 6 og 7] i enkelttilfeller dersom særskilte forhold tilsier det, og dette antas å ikke ville ha nevneverdig negativ innvirkning på bestander av laks, sjøørret og sjørøye.

§ 9. Håndheving og sanksjoner

Overtredelse av forskriften, eller vedtak fattet i medhold av forskriften, håndheves og sanksjoneres etter lakse- og innlandsfiskloven §§ 47, 47a, 48a, og 49.

§ 10. Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft X.X.2021. Fra samme tid oppheves forskrift X.X. 20XX nr. Y [*navn på forskrift*].

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har i underkant av 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkelt saker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.